נתרם לזכות הרבים

בסיעתא דשמיא

גליון פרדס התורה

פרשת וישב תשפ"ג

אדיש

א קוואל פון חיזוק

מאמר הפרשה • עין טובה • שבת קודש •
הילולא דצדיקיא • טבריא של מעלה

פרנס הגליון

נתנדב לז"נ הרה"ק רבינו **יואל**
בן הרה"ק רבינו **חנני' יו"ט ליפא**
זצוקללה"ה מסאטמאר
ע"י **הרוצה בעילום שמו** הי"ו
ולזכות ברכה והצלחה בכל עניני

= פרנסי חודש כסלו =

ר"ל ע"י מערכת
'פרדס התורה' לכתבת
ועריכת שיעורי מורינו
הרב שליט"א

◆ ◆ ◆

הגליון יצא לאור בהסכמת גדולי
ישראל בארץ הקודש, רבני העדה
החרדית, וגדולי רבני ארה"ב

(ההסכמות במילואם נמצא
בספר 'עבריא של מעלה'
שיצא לאור ע"י מורינו הרב שליט"א)

◆ ◆ ◆

די גליונות קען מען באקומען
ביי די פאלגענדיגע לאקאלן:

בארא פארק
ביהמ"ד שומרי שבת
5302 13 Ave.
ביהמ"ד עדת יראים ווישע
1350 50 St.
ביהמ"ד הרחת קודש
סוזאלוויע
4801 15 Ave.
ווילליאמסבורג
בנין בראך לעמה
לאקער #405
Bedford Cor. Park
בתי חשודעיקא
801 Bedford Ave.
באזוחה
218 Wallabout St.
מאנסי
ביהמ"ד זוועהל
101 W Maple Ave.
שיינער'ס שול
18 Forshay Rd.

קרית יואל
בתי חשודעיקא
97 Acres Rd.
לעיקווער
בתי חשודעיקא
12 America Ave.
ביהמ"ד סאטמאר
405 Forest Ave.
ביהמ"ד נאנאי
קלוזשענוויטש
25 Havens Ave.
ביהמ"ד בעלזא
44 Grove Springs Ct.
טאמס ריווער
ביהמ"ד קהל בני ששכר
1767 Whitesville Rd.
פלעטבוש
MB VINEYARD
3012 AVE J

◆ ◆ ◆

©

להשגחות קבלת שיעורי מורינו
הרב שליט"א והגליונות באימייל,
ניתן לפנות:
shiurimlishmo@gmail.com

להשגחות קבלת הגליונות לבד
באימייל, ניתן לפנות:
pardesgilyones@gmail.com

פרדס הרמ"ה

פרשת וירא
תשפ"ז
גליון 55

שיעורי
הרה"ג רבי יששכר יהודה
בערקוי שליט"א
אב"ד פרדס התורה
מח"ס שו"ת יהודה מהוקצי

זכות פטרון השנה נתנדב לעילוי נשמת
אלטע פערל רייזא בת הרה"ח ר' חיים משה ע"ה
נפטרה ו' ניסן תשפ"ו אחר קבלת יסודים באהבה ובאמונה ובטחון,
והיתה לכופת ליזה לכל משפחתה ומכירי • ת.נ.צ.ב.ה.

אירוש

מיאמר הפרשה

אז מען לייגט זיך ביינאכט ווי יעקב אבינו שטייט מען אויף צופרי צו "והנה ה' נצב עליו"

יעקב אבינו'ס חלום מיט אן הקדמה פון הארעווען אין ישיבת שם ועבר

"וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם... וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא... וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה... וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו" (בראשית כח, יא-יג).

יעקב אבינו האט זיך צוגעלייגט ביים מקום המקדש. זאגט **רש"י הקדוש**: **"לשון מיעוט, באותו מקום שכב"** - נאר אין יענעם פלאץ האט ער זיך צוגעלייגט. **"אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה"** - אבער די פערצן יאר וואס ער האט געלערנט אין ישיבה פון שם ועבר, האט ער זיך בכלל נישט צוגעלייגט ביינאכט.

נישט חלומ'ן פון "שבע פרות..."

א פסוק ווייטער שטייט: "וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ".

ס'איז דא א מורא'דיגע ווארט פונעם היליגן **רבי ר' מאיר'ל** פון **פרעמישלאן** זי"ע. מיר טרעפן צוויי חלומות אין די תורה הקדושה: יעקב אבינו חלומ'ט פון א לייטער, "סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה", ער חלומ'ט פון מלאכי אלקים און "וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו". עס איז אבער דא נאך א חלום, פרעה'ס חלומות, וואו עס שטייט אז ער האט געחלומ'ט פון זיבן קיען און זיבן זאנגען.

האט דער היליגער רבי ר' מאיר'ל געזאגט: **עס ווענדט זיך ווי אזוי מען לייגט זיך שלאפן.** אויב מען לייגט זיך שלאפן ווי יעקב אבינו, וואס עס איז געווען א הקדמה דערצו פון פערצן יאר לערנען ביי שם ועבר - מען לייגט זיך שלאפן מיט א קריאת שמע על המטה, מען לייגט זיך שלאפן נאך א בלאט גמרא מיט תוספות - דעמאלטס חלומ'ט מען ביינאכט פון "והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו", און דעמאלטס שפירט מען דעם "והנה ה' נצב עליו".

אויב אבער ביי טאג פירט מען זיך אויף אויף אן אופן וואס מען איז אביסל דערווייטערט פון תורה און עבודת ה', און ביינאכט ווען מען לייגט זיך שלאפן איז די קריאת שמע על המטה נישט אזוי ווי עס דארף צו זיין, דעמאלטס איז עס א בחינה פון חלומ'ן איבער די "שבע פרות"...

האט דער היליגער רבי ר' מאיר'ל געזאגט, אז דאס איז מרמז אינעם שולחן ערוך גלייך ביים אנהויב. דער מחבר פאנגט אָן: **"יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת**

אינעם גליון:

3 מאמר הפרשה
4 עין טובה
5 שבת קודש
9 הילולא דצדיקיא
12 טבריא של מעלה

בוראו", מען זאל אויפשטיין ווי א לייב. לכאורה שטעלט זיך א קשיא: ווי אזוי קען א מענטש אויפשטיין ווי א לייב? אויף דעם זאגט דער רמ"א: **"ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב"** - בשעת ער לייגט זיך שלאפן, זאל ער וויסן פאר ווען ער לייגט זיך שלאפן.

קרי"ש שעל המטה אפ"א געלענגהייט פאר תשובה

בעצם האט אונז דער הייליגער רבי מאיר'ל פרעמישלאנער דא געגעבן א מורא'דיגע עצה. ווייל אויב עס איז דא איינער וואס האט זיך דורכאויסן טאג נישט אויפגעפירט ווי עס דארף צו זיין, ער איז נישט געווען ביי די בחינה פון יעקב אבינו פון "י"ד שנה בשם ועבר", און ביינאכט האט ער אפילו פארפאסט זיין חברותא - האט אונז דער הייליגער רבי מאיר'ל מגלה געווען: **כאטשיג וועז דו לייגסט דיך שלאפן, זאלסטו ערליך זאגן קריאת שמע על המטה; זיי מקיים דעם "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב". וועז דו וועסט אזוי זאגן קריאת שמע, וועסטו תשובה טון.**

די וויכטיגקייט פון טון תשובה מיט שמחה

און ווי דער הייליגער **לובלינער** זי"ע זאגט, אז וועז מען טוט תשובה פארן שלאפן גיין ביינאכט - ווי עס שטייט אין **זוהר הקדוש** אז מען דארף זיין א **"מרא דחושבנא"** - זאגט דער הייליגער לובלינער אז **מען דארף עס טון מיט שמחה.**

ווי מיר האבן שוין כמה פעמים גערעדט, **תשובה איז א מצות עשה, און מען דארף עס טון בשמחה.** אזוי שטייט פונעם הייליגן **רבינו יונה**, פונעם הייליגן **רמ"ק**, פונעם הייליגן **'תפארת שלמה'**, און פונעם הייליגן **שינאוור רב.** תשובה איז א מצות עשה און מען דארף עס טון מיט שמחה.

והעולה על כולנה, אפילו אויב א גאנצן טאג האט מען זיך נישט אויפגעפירט ווי עס דארף צו זיין, ביינאכט האט מען פארפאסט די חברותא, מען האט נישט געלערנט דעם עמוד גמרא אדער דעם שולחן ערוך וואס מען לערנט געווענליך - **יעצט ביי קריאת שמע על המטה האסטו די מעגליכקייט תשובה צו טון.**

דארף א מענטש שפרינגען פאר שמחה און זאגן: **"רבוש"ע! דו ביסט דאך אזא רחום וחנון, אז אפילו מיין טאג איז געווען ווי אזוי עס איז געווען, קען איך זיך יעצט צוריקכאפן"**. איז אוודאי און אוודאי טוט מען דאס מיט גרויס שמחה.

אויפשטיין מיט פרישקייט דורך א ריכטיגע הכנה ביינאכט

אויב מען זאגט יעצט ביינאכט קריאת שמע על המטה מיט שמחה און מיט יראת שמים, אזוי ווי עס שטייט אינעם רמ"א "ובשכבו על משכבו ידע לפני מי הוא שוכב" - וואס דאס איז מרמז אויפן ענין פון קריאת שמע על המטה - **דעמאלטס וועסטו זוכה זיין אז אינדערפרי וועסטו אויפשטיין אין א גוטע גיסטע, און קענען מקיים זיין דעם "התגבר כארי לעמוד לבוקר"**. ער וועט אויפשטיין מיט פריילעכקייט, מיט חיזוק און מיט א ברען, און בעזרת השם וועט ער פון דארט גיין "ילכו מחיל אל חיל"!

עין טובה

בויען ביי זיך אן 'עין טובה' און רעגרייבן רעם מדרגה פון 'שמיח בחלקו' - ווי אזוי?

מידת עין טובה פון דער הייליגער "חידושי הרי"ם" זי"ע

אין ספר **'מאיר עיני הגולה'** (חלק א', אות ד"ש), ברענגט ער אראפ אז דער הייליגער **'חידושי הרי"ם'** זי"ע האט געזאגט אז **ער האט געהארעוועט און געדאוועט ער זאל זוכה זיין צו אן עין טובה, און נאך זיבעצן יאר האט ער זוכה געווען דערצו.**

ער זאגט ווייטער, אז נאכדעם וואס ער האט זוכה געווען צו

די מדה פון עין טובה, האט ער געשפירט א געוואלדיגע סייעתא דשמיא אין אלע זיינע ענינים, און ער האט עס תולה געווען אין די מדה. ער האט אויך געזאגט, אז נישט נאר סייעתא דשמיא אין ענינים גשמיים האט ער געהאט, נאר **אפילו אין עניני עבודה האט ער געשפירט ווי די מדה פון עין טובה גייט פאר אים און איז מלמד זכות אויף אים.**

זוכה זיין צו עין טובה – ווי אזוי?

פארשטייט זיך, יעדער וועט פרעגן: **ווי אזוי קען מען טאקע זוכה זיין צו אזא מדה?**

פארשטייט זיך אליין, אונזער כוונה איז נישט צו זוכה זיין בשלימות אדער צו קלעטערן אין הימל און זוכה זיין צו די מדה פון עין טובה פונקט ווי דער חידושי הרי"ם; מ'רעדט אבער כאטש פון א קליינע נגיעה דערין.

דער תירוץ אויף דעם איז, ווי די משנה זאגט אין אבות (ד, א): **"איזהו עשיר? השמח בחלקו".** וועט איז אן עושר? דער וואס איז פרייליך מיט זיין חלק. וואס איז דער פשט? א מענטש זעט ווי זיין חבר האט א ריזיגע הויז און א געוואלדיגע עשירות, אדער וועט דערדעט נאך וועט זיין חבר איז מצליח אין רוחניות; **ווי אזוי קען ער טאקע זיין א "שמח בחלקו"?**

פרייליך און רואיג נאר מיט דיין פריוואטע חלק!

דער תירוץ איז זייער פשוט.

לאמיר נעמען א משל, א דוגמא פון עסן: וועט א מענטש זעט אז זיין חבר עסט א געוואלד מיט עסן, אבער ס'איז עסן וואס ער אליין האט נישט ליב – למשל זיין חבר עסט א געווסע פיש אדער פלייש וואס ער האט פערזעגלעך נישט אוי שטארק ליב – **דעמאלטס פארגינט ער עס זיין חבר מיט א ברייטקייט...** ער טראכט ביי זיך: "די עסן וואס מיין חבר עסט וואלט מיך דאך נישט געמאכט צופרידן אוו נישט געמאכט זאט, ווייל איך האב עס נישט ליב", ממילא פארגינט ער עס אים מיט'ן גאנצן הארץ.

דאס קומט אונז די משנה אויסלערנען, לגלות סוד זה. דו דארפסט וויסן אז דער אייבערשטער האט באשאפן יעדן איינעם מיט זיין אייגענעם חלק, ווי דער **חובת הלבבות** אין שער הבטחון (אין די הקדמה) איז מסביר:

דער רבוש"ע זאגט פאר יעדן מענטש: **דו וועסט נאר זיין פרייליך און רואיג וועון דו וועסט האבן דיין פריוואטע חלק וואס איך געב דיר, און נאר דעמאלטס וועסטו שפירן א געשמאק אין לעבן.** טאמער וועסטו האבן דיין חבר'ס חלק, טאמער וועסטו וואוינען אין דיין חבר'ס הויז, אדער אפילו האבן דיין חבר'ס מדריגות אין רוחניות, וועסטו זיך נישט שפירן פרייליך און גליקליך.

פונקט ווי דו ווערסט נישט זאט און דו פילסט נישט קיין טעם אין דעם עסן וואס דיין חבר עסט ווייל דו האסט ליב א צווייטע סארט עסן, די זעלבע זאך איז דא:

דו וועסט נישט ווערן זאט אדער שפירן קיין געשמאק דורך דעם וואס דו וועסט האבן דיין חבר'ס זאכן!

דאס איז אן עצה וואס איז א דבר השוה לכל נפש צו קונה זיין אט די מדה פון 'עין טובה'.

שבת קודש

ווי אזוי האבן די גדולי הדור מיהנ געווען זייערע קינדער? ◆ רעד סוד פון "סיפורי צדיקים" ביים שבת טיש

שבת קודש: די צייט איבערצוגעבן יסודות היהדות

א גאנצע וואך איז מען מורא'דיג פארנומען, יעדער איינער מיט זיין סדר; די קינדערלעך, די הייליגע תינוקות של בית רבן, די מיידעלעך, די טייערע בנות ציון, די עלטערע אין שטוב – יעדער איינער האט זיך זיין סדר פון תלמוד תורה, מיידל שולע אדער מתיבתא, יעדער האט זיך זיין מהלך הלימוד. צומאל האבן

די עלטערן צייט צו טון עבודת הבית און זיי קענען איבערחזר'ן די לימודים מיט די קינדער, אבער דורכ'ן וואך קומט נישט אויס אזוי פיל וויפיל טאטע-מאמע קענען איבערגעבן די יסודות היהדות פאר די קינדער.

עס קומט אבער שבת קודש, איז דא א נאטורליכקייט אין די לופט. עס איז דא א נאטורליכקייט ווי אזוי דער שבת טיש איז אויסגעשטעלט, אז אלע קינדערלעך זענען גרייט מקבל צו זיין פון דעם טאטן און פון דער מאמען, אפילו מען האט גארנישט געטון ספעציעל.

די נאטורליכע הכנעה און דרך ארץ ביים טיש

פון דעם אנהייב פון "שלום עליכם" ווארטן שוין אלע קינדער צו הערן ווי אזוי דער טאטע זינגט. וועלן דער טאטע פאנגט אן שלום עליכם, פאנגט אלעס אן. וועלן דער טאטע מאכט קידוש, איז אלעס שטיל און יעדער קוקט אויף דעם טאטן. ביי די מאכלי שבת פאנגט קיינער נישט אן צו עסן פאר'ן טאטן, און דער טאטע איז דער וואס פירט אן מיט די זמירות ביים טיש.

עס קומט אויס אז עס איז דא א נאטורליכקייט ווי די קינדערלעך קוקן ארויף אויף דעם טאטן. עס איז דא א נאטורליכקייט אז די קינדערלעך וויסן אז דער טאטע זיצט אויף זיין פלאץ און קיינער זיצט נישט דארט. עס איז דא א נאטורליכקייט אז יעדער וויסט אז דא איז דער מאמע'ס פלאץ און קיינער זיצט נישט דארט. **די דרך ארץ איז אין די לופט!** די הכנעה פון די קינדערלעך צו די עלטערן קען מען ממש טאפן מיט די הענט.

אויסנוצן די גרייטקייט פון די קינדער מיט "סיפורי צדיקים"

און דא קומט א בריליאנט וואס מען כאפט נישט: **וויבאלד די קינדערלעך זענען אכציג-ניינציג פראצענט אין אזא מין מצב רוח אז זיי זענען גרייט מקבל צו זיין פון די עלטערן, און דא בלייבט מען שטיל און מען נעמט עס נישט ווייטער...**

וועלן מיר האבן שכל און מיר נעמען די מעגליכקייט - וויבאלד די קינדערלעך זענען שוין אכציג-ניינציג פראצענט נכנע און ווילן הערן פון אונז - און מיר נעמען דאס איין טריט ווייטער, קענען מיר דערגרייכן גאר גרויסע זאכן. דאס איז **וועלן דער טאטע פארציילט "סיפורי צדיקים"**. סיפורי צדיקים, עס צו מאכן אינטערעסאנט, געשמאק און לעכטיג פאר די קינדער, וועט אריינברענגען אין זיי א נייע מין לעכטיגקייט.

די מעשה נורא פונעם בריסקער רב

איך האב געהערט א מעשה נורא פון הגה"צ **רבי ישראל חיים אשרי** שליט"א (מח"ס 'שיח זקנים'), וואס ער האט מקבל געווען איש מפי איש א מעשה:

וועלן דער גרויסער זקן ראשי הישיבות **רבי איסר זלמן מעלצער** זי"ע - וואס איז געווען א תלמיד פון **רבי חיים בריסקער** און פונעם **נצי"ב**, און א חבר פונעם הייליגן **בריסקער רב** - איז געווען ביים בריסקער רב אין שטוב, האט ער אים געפרעגט מיט טרערן אין די אויגן: ווי אזוי האט איר זוכה געווען צו אזעלכע גרויסע לעכטיגע קינדער, תלמידי חכמים וגדולי הדור?

מיר ווייסן אז די קינדער פון בריסקער רב - הגאון רבי אברהם יהושע, הגאון רבי דוד, הגאון רבי מאיר און הגאון רבי יצחק - זענען אלע געווען תופסי ישיבה פון טויזנטער תלמידים. הונדערטער פון זיי זענען שפעטער געווארן גדולי ראשי ישיבות, רבנים, דיינים און מרביצי תורה. זיי האבן געשריבן ספרים אויף סדרי קדשים און אויף אלע מקצועות התורה.

האט ער געפרעגט דעם בריסקער רב: **ווי אזוי האט איר דאס זוכה געווען?**

מען דארף דא צולייגן אז רוב קינדער פון בריסקער רב האבן חתונה געהאט אין ארץ ישראל. נאך מער פון דעם, רבי דוד סאלאוויטשיק האט געזאגט אז **די טיפסטע חידושים פון זיין טאטן זענען געזאגט געווארן ביי די צווייטע וועלט מלחמה, וועלן מען איז געלאפן פון בונקער צו בונקער בשעת די באמבעס זענען געפלויגן אין די לופטן!** בשעת די מלחמה האט דער בריסקער רב געהאט אלע זיינע קינדערלעך ארום זיך - זיי זענען דעמאלטס געווען בחורים - און מיט זיי איז ער ארויף קיין ארץ ישראל.

וועלן דער בריסקער רב איז אנגעקומען קיין ארץ הקודש זענען כמעט נישט געווען קיין ישיבות, דעמאלטס האט דער בריסקער רב מחנך געווען זיינע קינדער וואס זענען געווארן די צוקונפטיגע גדולי הדור.

אויף דעם האט רבי איסר זלמן געפרעגט: "ווי אזוי האט איר דאס באווירקט?" האט דער בריסקער רב געזאגט: **"מיט אסאך תהלים זאגן, און מיט'ן פארציילן פונעם טאטן און פונעם זיידן"**. מיט'ן 'טאטן' האט ער געמיינט רבי חיים בריסקער, און מיט'ן 'זיידן' האט ער געמיינט דעם בית הלוי.

הגה"צ ר' ישראל חיים אשרי שליט"א האט דאס ווייטער דערציילט: "איך האב געהערט די מעשה איש מפי איש, און איך

בין געגאנגען איבערפרעגן רבי דוד סאלאוויטשיק און רבי יצחק סאלאוויטשיק צו באשטעטיגן צי די מעשה איז אמת, און זיי האבן עס מאשר געווען".

זיי האבן צוגעלייגט: **"דער טאטע פלעגט זאגן: איך האב געהאלטן די שטוב מיט מעשיות. א שאד קינדערלעך, איר האט נישט געקענט דעם זיידן!"** (דאס מיינט אז עס איז א שאד אז זיי האבן נישט געקענט רבי חיים בריסקער זי"ע).

לענינו:

וועז עס קומט א שבת טיש, האבן מיר ממש א גרויסן שליסל וואס קען עפענען די טויערן צו אונזערע קינדערלעך. מיר האבן א ברילאנט וואס מיר קענען געבן פאר אונזערע קינדער: **סיפורי צדיקים**.

אליעזר עבר אברהם וועדט געשיקט צו רבקה אמינו - פארוואס?

לאמיר גיין א טריט ווייטער. עס איז דא א מורא'דיגע **רש"י** אין פרשת חיי שרה: אברהם אבינו זוכט א כלה פאר יצחק אבינו. דער הייליגער **'שם משמואל'** זי"ע און אנדערע רעדן ארום באריכות אז דא גייט מען אוועקשטעלן כלל ישראל, מען דארף ברענגען רבקה אמינו, און מען קען נישט שיקן סתם עמיצער, מען דארף שיקן איינעם וואס איז גאר גרויס.

נאך א נקודה: רבקה אמינו געפינט זיך צווישן די טיפסטע קליפות, די קליפות הטמאות פון בתואל און לבן. מען דארף דא שיקן ממש אן ענק שבענקים ארויסצונעמען רבקה אמינו פון דארט. וועם גייט מען שיקן? אברהם אבינו האט מחליט געווען צו שיקן אליעזר. **פארוואס אליעזר?**

"שהיה שליט ביצרו כמותו"

זאגט דער מדרש אויף די ווערטער אין פסוק "וְזָקֵן בֵּיתוֹ" (בראשית כד, ב): **"שהיה זיו איקונין שלו דומה לאברהם"** - דאס פנים פון אליעזר איז געווען ענליך צו אברהם. די לעכטיגקייט וואס האט געשיינט פון זיין פנים איז געווען ממש ווי ביי אברהם אבינו. מענטשן זענען געגאנגען אין די גאס און צוגעלאפן צו אליעזר: "געב מיר א ברכה, ר' אברהם, ר' אברהם, געב אונז א ברכה!" האט אליעזר געזאגט: "אנטשולדיגט, איך בין נישט אברהם אבינו, איך בין אליעזר, איך בין נאר דער ראש ישיבה..." האבן זיי געזאגט: "בסדר, מיר ווילן א ברכה פונעם ראש ישיבה".

אבער זיי זענען אוועקגעגאנגען ערשטוינט: **וואס טוט זיך דא? אליעזר דער ראש ישיבה, דער זון פון נמרוד? אליעזר, דער זון פון דעם מענטש וואס איז געגאנגען מאכן א מרידה קעגן דעם אייבערשטן, זאל זוכה זיין אז זיין פנים זאל זיין ענליך צו אברהם אבינו?** מענטשן האבן דאס נישט געקענט פארשטיין.

אברהם אבינו זוכט א כלה פאר יצחק, ער דארף שיקן א שליח, א גדול הדור. ער דארף שיקן א שליח וואס זאל קענען מלחמה האלטן מיט די קליפה פון בתואל און לבן, ארויסצונעמען די הייליגע רבקה אמינו. זאגט דער שם משמואל, אז ער האט געטראפן נאר אליעזר; וויבאלד אליעזר איז געווען אויף אזעלכע הויכע מדרגות, האט אברהם געזאגט: "נאר אים קען איר שיקן".

יא! דעם זון פון נמרוד, וואס קומט פון דעם נידריגסטן פלאץ, אים גייט מען שיקן, ווייל ער האט זוכה געווען אז זיין פנים האט געשיינט צו אברהם אבינו.

זאגט דער מדרש ווייטער: **"המושל בכל אשר לו"** - פשוט פשט מיינט עס אז ער האט געווען אלטיגט, ער איז געווען דער בן בית, **"בן ביתי הוא דמשק אליעזר"**, ווי עס שטייט אין די פאריגע וואכעדיגע סדרה, ער איז געווען דער וואס איז געווען ממונה איבער אלע אוצרות פון אברהם אבינו.

אבער אין מדרש שטייט נאך א זאך: **"שהיה שליט ביצרו כמותו"** - ער האט שולט געווען און געווען אלטיגט איבער דעם יצר הרע. **אליעזר האט געהאט דעם יצר הרע אין זיין האנט!** און מען רעדט דא פון א יצר הרע וואס ער האט געהאט אין זיך נאך פון זיין טאטן נמרוד, דאך האט ער עס געהאט אינגאנצן אין די האנט, פונקט אזוי ווי אברהם אבינו.

זאגט יעצט אברהם אבינו: "איך דארף האבן א געוואלדיגן שליח, און איך האב פונקט געטראפן דעם ריכטיגן קאנדידאט. זאגט דער פסוק: "וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל עַבְדּוֹ זְקַן בֵּיתוֹ הַמֹּשֵׁל בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ", ער זאגט אים: "איך שיק דיך דו זאלסט זיין דער שליח. דו ווייסט פארוואס? ווייל דיין פנים שיינט ווי מיינס, ווייל דו ביסט א שליט ביצרו, נאר דיך קען איך שיקן. איך בעט דיך: "שים נא ידך תחת ירכי", שווער מיר אז דו גייסט פאלגן אלעס וואס איך הייס דיך, און ברענג מיר צוריק א כלה פאר יצחק".

"לפי שהוא רבוק נקוד זקן"

קומט **רש"י** און זאגט אונז דא א מורא'דיגן סוד. רש"י זאגט: "וְזָקֵן בֵּיתוֹ" - לכאורה איז שווער צו פארשטיין, פארוואס שטייט די וואורט 'זקן' מיט א פתח? עס וואלט דאך געדארפט שטיין מיט א קמץ: "זָקֵן ביתו"?

זאגט רש"י: **"לפי שהוא דבוק נקוד זקן"** - ווייל די ווערטער "זקן ביתו" דארפן גיין צוזאמען, דארף עס לויט די כללי הדקדוק שטיין מיט א פתח.

דער הייליגער **'דברי ישראל'** זי"ע פון מאדזשיץ פרעגט א מורא'דיגע קשיא אויף דעם, און לאמיר עס אביסל מרחיב זיין:

אוודאי ברענגט רש"י אסאך מאל דקדוק, אבער מיר ווייסן אז ווען רש"י זאגט דקדוק איז עס נאר ווען מען קען ממש נישט פארשטיין דעם פשוט'ן פשט פון די פסוקים אן דעם. אבער סתם אזוי איז רש"י'ס פירוש אויף די תורה נישט געמאכט געווארן בלויז פאר דקדוק; רש"י איז געקומען מפרש זיין די הייליגע תורה, און נאר ווען מען קען נישט פארשטיין ברענגט ער אראפ דקדוק. **עס מוז זיין אז דא ליגט א סוד.**

זאגט דער דברי ישראל א מורא'דיגע זאך: אויף "זקן ביתו" זאגן אונז חז"ל גרויסע זאכן איבער אליעזר - "זיו איקונין שלו דומה לשל אברהם", "מושל בכל אשר לו".

וואס טוט זיך דא?

ווי אזוי האט ער זוכה געווען דערצו?

ווי אזוי קען זיין אז א זון פון נמרוד, וואס האט געמאכט א מרידה אינעם אייבערשטן, זאל אלעס אפלאזן?

דער מדרש פארציילט, ווען אברהם אבינו איז געגאנגען און איריינגעטאנצן אין כבשן האש און ארויסגעקומען מיט א שמחה, האט אליעזר געזאגט פאר זיין טאטן נמרוד אז ער גייט צו אברהם אבינו. זאגט אים דער טאטע: "דו ביסט אן ארור, דו קומסט פון כנען; אויב דו גייסט צו אברהם וועסטו דארט זיין גארנישט, קיינער וועט דיך נישט אנקוקן. דא ביסטו א משנה למלך, דו גייסט אויבערנעמען מיין מלוכה און זיין א מושל בכיפה אויבער די גאנצע וועלט!"

האט אליעזר געזאגט: **"עס איז בעסער צו זיין א עבד ביי אברהם, אפילו א עבד וואס האט אין זיך דעם 'ארור', ווי איידער אויבערצונעמען די גאנצע מלוכה פון נמרוד!"**

קומט אויס אז אליעזר האט מחליט געווען אז **ער גייט זיין דבוק צו א צדיק, ער גייט זיין דבוק צו אן ערליכן איד און צו תלמידי חכמים, און נאכגיין זייערע וועגן.** ווען א מענטש איז מחליט צו ווערן דבוק אין א צדיק, קען ער אפילו פון דעם נידריגסטן שטאפל פון א נמרוד ווערן א "זיו איקונין דומה לשל אברהם", און זיין א "מושל ביצרו" פונקט ווי אברהם אבינו.

דער סוד פון רש"י אינעם ווארט "זקן"

דאס האט רש"י געבאדערט: אברהם אבינו קלויבט יעצט אליעזר פאר די גרעסטע שליחות פון וואו כלל ישראל קומט ארויס? ער קלויבט אים אויס צו האלטן מלחמה מיט די גרעסטע קליפות, מיט בתואל און לבן? ווי אזוי ארבעט דאס, אליעזר איז דאך א זון פון נמרוד?

זאגט רש"י: "לפי שהיה דבוק" **- ער איז געווען דבוק צו אברהם אבינו.** זאגט רש"י ווייטער: "נקוד זקן" - דאס ווארט 'זקן' איז אזוי געפינטלט; ווען מען פינטלט א ווארט מיינט עס **"קוק אריין טיף"**, קוק וואס דער מדרש זאגט דארט, גיי אריין דערין און דו וועסט זען צו וואס ער האט זוכה געווען.

רש"י זאגט: "לפי שהיה דבוק" **- ווייל ער איז געווען מקושר צו אברהם אבינו,** ממילא שטייט "זקן". יעצט וועסטו פארשטיין ווי אזוי ער האט זוכה געווען צו אלע מדרגות פון א 'זקן' - **"זקן זה קנה חכמה"**, זיין זיו איקונין איז געווען דומה צו אברהם, און ווי דער פסוק זאגט ווייטער: "מושל בכל אשר לו", ער איז געווען א מושל ביצרו.

דאס איבערגעלאזטע ירושה פון "סיפורי צדיקים" אלס א וועגווייזער פאר די קינדער

אט די געוואלדיגע ירושה צו זיין דבוק אין צדיקים, האט אליעזר עבד אברהם אונז איבערגעלאזט א ירושה.

מיר לעבן אין א דור וואס מען דארף נישט מפרש זיין ווי אזוי מען קען זיין דבוק צו צדיקים. נאך די צווייטע וועלט מלחמה, סיי אין ארץ הקודש און סיי אין אמעריקע, האט אונז דער אייבערשטער איבערגעלאזט צדיקים, גדולי עולם און ענקי רוח. סיי אין ארץ הקודש סיי אין חוץ לארץ. זיי האבן אונז אלע איבערגעלאזט א מורא'דיגן וועג. **אלע האבן אויפגעשטעלט ישיבות, תלמוד תורה'ס, מיידל שולעס, כוללים און בתי מדרשות. אלע האבן איבערגעלאזט ספרים הקדושים און חידושים, הן בהלכה און הן באגדה, און זיי האבן אונז באלאכטן דעם וועג.**

אבער נאך מער פון דעם, זיי האבן אונז אלע איבערגעלאזט א מתנה וואס איז אומשאצבאר: דאס זענען **די טויזנטער סיפורי צדיקים פון זיי אליין און פון יעדן צדיק.** יעדער רבי, יעדער ראש ישיבה און יעדער רב וואס האט אוועקגעשטעלט אידישקייט נאך די וועלט מלחמה, האט מען באשריבן ספרים איבער זיין לעבן, זיין מסירות נפש, און ווי אזוי ער האט אויפגעבויט אידישקייט פון דאס ניי.

די סיפורי צדיקים דארפן מיר איבערגעבן שבת ביים טיש, און דאס וועט ווייזן אונזערע קינדער א וועג. בפרט נאך די צווייטע וועלט מלחמה, וועו מיר האבן דא אנגעהויבן א נייע יסוד און א נייע וועלט מיט אלטע יסודות, עס איז אלץ געווען דורך די צדיקים. אונזערע עלטערן און זיידעס האבן געקענט די צדיקים, **ממילא האבן אונזערע קינדער נאך אלץ א מורא'דיגן קשר און א טיפן געפיל דערצו.**

אריינברענגען ליכטיגקייט דורכ'ן שבת טיש

און וועו מיר פארציילן דאס איבער ביים שבת טיש, וועט עס אריינברענגען אזא ליכטיגקייט, אזוי ווי דער בריסקער רב האט געזאגט פאר רבי איסר זלמן מעלצער: "מיט אסאך תהלים זאגן, און מיט'ן פארציילן פונעם טאטן און פונעם זיידן". מיר האבן דאך אזוי סאך צו פארציילן פון אונזערע רבי'ס, פון אונזערע ראשי ישיבות, און פון אונזערע צדיקים.

און ביי א שבת טיש, וועו אלע אונזערע קינדערלעך קוקן ארויף אויפ'ן טאטן, אלע ווארטן צו הערן קידוש פונעם טאטן, און אלע ווארטן אז דער טאטע זאל אנפאנגען די זמירות, **די אלע קינדערלעך ווארטן אז דער טאטע זאל אנפאנגען צו פארציילן סיפורי צדיקים פון די גדולי הדור וואס האבן אוועקגעשטעלט אידישקייט נאך די צווייטע וועלט מלחמה.** פארציילן זייער מסירת נפש, זייער גדלות בתורה, זייער קדושה, זייער טהרת המדות, און זייער השקפת החיים וואס זיי האבן געוואלט פון אונז.

און וועו מיר וועלן דאס איבערגעבן פאר די קינדערלעך, וועלן מיר זוכה זיין – אזוי ווי דער בריסקער רב האט געזאגט – אז דאס איז געווען די סיבה פאר די גדלות פון זיינע קינדער.

דער אייבערשטער זאל העלפן מיר זאלן האבן א זיסן און לעכטיגן שבת!

הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי אברהם דוב בן הרה"ק רבי דוד זי"ע מאווריטש - בעמיה"ס "בת עין"

יומיה"ק י"ב בסלו - א' וישלח

דער מקור המנהג פון מאכן א סעודה פון הרה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע

עס איז מקובל ביי כלל ישראל, און עס איז געווארן מורא'דיג נפוץ, אז **מען מאכט סעודות ביי די יארצייט פונעם היליגן 'בת עין'** זי"ע.

אין ספר **'אמרות טהורות'** פונעם ראחמיסטריווקער רבי'ן זי"ע – וואס ער איז דאך געווען א יליד ארץ הקודש, זיין טאטע, זיין זיידע, און זיין עלטער-זיידע זענען דארט געווען, און ער האט זיך געווייקט ביי אסאך זקני ירושלים, ווי אויך ביי אנדערע זקנים פון צפת און פון טבריא – זאגט ער אז ער האט געהערט פון די זקנים אין צפת, אז **ביי די יומא דהילולא פונעם בת עין איז געווען אזוי ווי א יום טוב אין גאנץ צפת.** מען האט געקאכט און געבאקן לכבוד די סעודת הילולא, און מען האט געמאכט די סעודות ברוב עם.

דער מקור פונעם טאהשער רבי'ן זי"ע

נאך א מקור פאר די סעודות פונעם יומא דהילולא געפינט זיך אין ספר **'עבודת עבודה'** פונעם טאהשער רבי'ן זי"ע, אין פרשת ויצא, אין די שיחה פון מוצאי שבת, וואו ער זאגט דארט א פלא'דיגע זאך.

ער דערציילט אז אין שנת תשל"א, וועו ער איז געווען אין ארץ ישראל, האט ער זוכה געווען

זיך משתטח צו זיין אויף ציון הקדוש פון הייליגן בת עין. ער האט אויסגעזאגט גאנץ תהילים אין די מערה. דארט אין צפת האט ער געטראפן עטליכע 'זקנים' וואס האבן אים דערציילט פלא'דיגע מעשיות.

איידער מיר גייען ווייטער, וועט דאך א מענטש פרעגן: **ווי אזוי קומט עס אז דער טאהשער רבי זאל זיין אזוי פארקאכט אינעם ספר בת עין?** געווענליך זענען צדיקים וואס קומען פון א געוויסן פלאץ דבוק אין די תלמידי בעל שם פון יענעם געגנט; די וואס קומען פון אונגארן זענען דבוק אין די תלמידי בעל שם פון אונגארן, און די פון פוילן אין די תלמידי בעל שם פון פוילן. ווי אזוי קומט עס טאקע אז דער טאהשער רבי איז געווען אזוי פארקאכט אינעם ספר בת עין?

שרייבט ער דארט און דערציילט, אז **זיין טאטע פלעגט יעדן שבת אינדערפרי פארן דאוונענען הארעווען אין דעם ספר בת עין**. ער זאגט דארט צו, אז נישט אזוי ווי היינטיגע צייטן וואס דער ספר איז געדרוקט מיט גרויסע אותיות, איז עס דעמאלטס געווען מיט קליינע אותיות און עס איז געווען שווער צו ליינען. דורך דעם איז דער טאהשער רבי געווארן אזוי פארקאכט אין דעם ספר בת עין.

די מעשה מיט די משפחה אין צפת און די ישועה דורך די סעודה

וואס איז געווען די מעשה מיט די סעודות?

עס איז דארט געווען א משפחה אין צפת, וואס איז געווען א משפחה בלעה"ר געבענטשט מיט קינדער, ווי מען זאגט, א טיפישע ארץ ישראל'דיגע שטוב מיט ארום צען-צוועלף קינדער. אבער נעבעך מיט פרנסה איז זיי זייער נישט גוט געגאנגען, זיי האבן קוים געהאט לחם לאכול. דערצו האבן זיי געהאט עטליכע קינדער וואס זענען ממש נישט געזונט געווען.

איינמאל האבן זיי זיך געכאפט אז עס קומט די הילולא פונעם הייליגן בת עין, און היות מען מאכט דאך סעודות, זענען זיי געגאנגען מנדב זיין א סעודה. **זיי האבן מקבל געווען אויף זיך צו מאכן א סעודה בכל שנה ושנה ביומא דהילולא פונעם בת עין. און פון דעמאלטס אָן וואס זיי האבן דאס מקבל געווען, האט זיך אלעס איבערגעדרייט. די פרנסה האט זיך געטוישט לטובה, און אלע קינדער וואס זענען נישט געווען געזונט, האבן פלוצלינג געהאט א רפואה!**

דער טאהשער רבי דערציילט אז אין שנת תשל"א זענען די בני המשפחה געקומען צו אים און אים דערציילט די גאנצע מעשה ווי אזוי אלעס האט זיך איבערגעדרייט.

דער טאהשער רבי פירט דארט אויס, אז פון דעם זעט מען די גרויסע זאך פון מאכן א סעודה ביומא דהילולא.

כ"ג כסלו, ווען עס איז געווען די יארצייט פון טאהשער רבי'נס זיידע, הרה"ק **רבי אלימלך טאהשער** זי"ע, האט ער געזאגט: **"איך מאך יעצט אויף א סעודה, ווייל פון דא זעט מען אז א סעודה ביומא דהילולא ברענגט אלע השפעות"**.

דאס איז דער צווייטער מקור פארן מאכן סעודות ביומא דהילולא, און פונעם טאהשער רבי'נס מקור זעט מען נאך א נקודה: אז נישט נאר מען מאכט סעודות, נאר די סעודות זענען מסוגל פאר ישועות.

די השתלשלות פונעם ספר בת עין און די עבודה פונעם צדיק

פון הינד? מיט ?אקשן וועט מען נישט א גוטער איד...

א מורא'דיגע מעשה וועט געברענגט אין 'אמרות טהורות', וואס ער האט מקבל געווען פון זיין שווער, דער **סקווירער רבי** זי"ע:

דער הייליגער בת עין איז דאך געווען א יתום. ער איז אויפגעצויגן געווארן ביי זיין באבע, א גרויסע צדיקת. איינמאל איז ער אויפגעווען א גאנצן ליל שישי און געלערנט די גאנצע נאכט. די באבע האט געהאט אזוי פיל נחת אז דער יתום וואס זי האדעווועט אויף הארעווועט אריין א גאנצן ליל שישי, האט זי אים אנגעגרייט א מורא'דיגע געשמאקע מאכל יענעם ערב שבת.

דער הייליגער בת עין האט זיך אבער געהארעווועט אויף קדושה און זיך מורא'דיג מסגף געווען. ער האט געהאט גרויס צער, טראכטנדיג אז נאך א גאנצע נאכט לערנען גייט ער יעצט עסן א מגושם'דיגע מאכל?, **איז ער געגאנגען און זיך געגעבן א בייס אין זיין האנט! עס איז געווען א שטארקע ביס וואס האט גוט וויי געטון...**

שפעטער האט דער בת עין דערציילט די מעשה פאר זיינע תלמידים און געזאגט: **"פארוואס דערצייל איך אייך דאס? כדי איר זאלט נישט מיינען אז פון הינדל מיט לאקשן וועט מען א גוטער**

איד...״

דאס דינט אלס אן הקדמה וועז מיר דערציילן די געוואלדיגע גדלות און די מופתים וואס דער הייליגער בת עין האט אפגעטון, דארף מען וויסן אז **דאס קומט נישט סתם אזוי, מען מוז הארעווען דערפאר!** עס זענען דא אסאך מענטשן וואס מיינען אז צדיקים וועלן געבוירן אויפ'ן בארג, אבער אפילו אויב זיי זענען יא אזוי געבוירן, האבן זיי זיך דאך געמוזט מורא'דיג הארעווען אין קדושה.

די התקשרות מיט די צדיקים ?בית טשערנאביל

אין די הקדמה פונעם ספר בת עין ברענגט זיין פלומעניק אראפ די השתלשלות ווי אזוי דער ספר איז געדרוקט געווארן, און עס זענען דא דארט מורא'דיג אינטערעסאנטע ענינים. ער ברענגט דארט אז **רבי ישראל** פון **פאלטיטשאן** זי"ע האט געווואוינט אין ארץ הקודש און פלעגט אפשרייבן די הייליגע תורות פונעם בת עין, און דער הייליגער בת עין אליין פלעגט איבערקוקן יעדעס ווארט און עס מגיה זיין.

בשנת תקצ"ז איז ער ארויסגעפארן קיין חוץ לארץ צום הייליגן **רבי מאטעלע טשערנאבילער** זי"ע. דאס איז נאך געווען בחיים חיותו פונעם בת עין, ווייל דער בת עין איז ערשט נסתלק געווארן אין יאר תר"א.

דער הייליגער בת עין איז געווען א תלמיד מובהק פונעם הייליגן **'מאור עינים'** זי"ע. ווען דער מאור עינים איז נסתלק געווארן, האט ער זיך מכניע געווען און זיך מבטל געווען צו רבי מאטעלע טשערנאבילער, אבער ער שרייבט אויף אים **"ידידי"**. אבער פונדעסטוועגן האט ער זיך מבטל געווען צו אים.

דער נאמען פונעם ספר: "תולדות אדם" אדער "בת עין"

ווען רבי ישראל פאלטיטשאנער איז אריינגעקומען צו רבי מאטעלע טשערנאבילער, איז רבי מאטעלע טשערנאבילער געווארן אזוי בשמחה, ער שרייבט: **"כל עצמותיו גיל וחדוה נתמלאו"**. ממש רבי מאטעלע טשערנאבילער איז געווארן אויפגעשאקלט פאר שמחה, און ער האט אים גוזר געווען אז ער מוז דרוקן דעם ספר לזכות את הרבים.

האט רבי מאטעלע טשערנאבילער געפרעגט רבי ישראל פאלטיטשאנער: **"וואסערע נאמען פלאנסטו צו געבן פארן ספר?"** ווייל דער פשט איז געווען אזוי, פונעם בת עין אליין האט נישט אויסגעקוקט אז ער וויל בכלל מען זאל דרוקן דעם ספר, עס איז נאר געווען רבי ישראל פאלטיטשאנער וואס האט עס אפגעשריבן פאר זיך.

האט רבי ישראל געזאגט: "איך טראכט **'תולדות אדם'**, ווייל **אד"ם** איז ראשי תיבות **א**ברהם **ד**וב **א**וורוטש". ווען רבי מאטעלע טשערנאבילער האט דאס געהערט, האט ער געזאגט: "עס איז א זייער שיינער נאמען, ווייל איך וועל דיר זאגן, מיין נאמען 'מרדכי' איז אויך מרומז אין דעם נאמען פונעם ספר, ווייל **אד"ם** איז ראשי תיבות **א**ברהם **ד**וב או**ן מ**רדכי".

ער האט אויסגעפירט: **"גם לנפשי יש חלק בספר הזה"**, רבי מאטעלע טשערנאבילער האט געזאגט אז זיין נפש האט א חלק אין דעם ספר.

אזוי ווי רבי ישראל פאלטיטשאנער איז ארויסגעגאנגען מקודש פנימה פון רבי מאטעלע טשערנאבילער, האט ער שנעל געשריבן א בריוו צום הייליגן בת עין קיין צפת, צו דערציילן וואס דא גייט פאר.

האט דער בת עין אים צוריקגעשריבן צוויי זאכן. ערשטנס האט ער געזאגט, אז וויבאלד דער הייליגער רבי מאטעלע טשערנאבילער האט גהעייסן עס דרוקן, וועט ער עס דרוקן. הגם, זאגט ער, **"מעולם לא עלה בדעתי להדפיסו"**, אבער **"לעשות רצון צדיק מי יבוא אחר המלך"**, און **"מאן מלכי רבנן"**, מען טאר חלילה נישט מבטל זיין דעם רצון פון זיינע יראים. איך קען נישט גיין קעגן רבי מאטעלע טשערנאבילער, אבער איך בעט איין זאך, אז רבי מאטעלע טשערנאבילער זאל איבערקוקן דעם גרעסטן טייל פונעם גאנצן ספר.

די צווייטע זאך איז געווען בנוגע דעם נאמען. ווען איך וואלט געוואוסט אז רבי מאטעלע טשערנאבילער וויל דעם נאמען פונעם ספר, און ער וויל אז זיין נאמען זאל אויך זיין דערין, וואלט איך זיכער געטון זיין רצון קדשו. אבער וואס זאל איך טון, זאגט ער, איך האב שוין געגעבן א נאמען פארן ספר, אז ווען מען וועט עס דרוקן נאך מאה ועשרים זאל עס הייסן "בת עין". פארוואס? ווייל **'בת עין'** איז בגימטריא **'אברהם דוב בער'**. ער זאגט אז ער האט נאך א טעם, אבער למעשה איז דער צווייטער טעם פארגעסן געווארן.

למעשה איז רבי ישראל פאלטיטשאנער צוריק אריינגעגאנגען צו רבי מאטעלע טשערנאבילער, און רבי מאטעלע האט מסכים געווען און געשריבן א הסכמה אויפן ספר בת עין. למעשה האבן מיר עס נישט, ער שרייבט אז עס איז פארלוירן געווארן.

קומט אויס א מורא'דיגע זאך,

אז **דעם הייליגן ספר בת עין האט סיי דער הייליגער בת עין איין איבערגעקוקט יעדעס ווארט, און סיי רבי מאטעלע טשערנאביליער.**

וועלן רבי ישראל פאלטיטשאנער איז שפעטער אנגעקומען קיין ארץ ישראל, האט דער בת עין אים געבעטן ער וויל נאכאמאל זען די כתבים, און ער דערציילט אז דער בת עין איז איבערגעגאנגען די כתבים א צווייטע מאל.

די הסתּקות און דאס דרוקן דעם ספר אין ארץ ישראל

אום **י"ב כסלו שנת תר"א**, איז דער הייליגער בת עין נסתלק געווארן.

רבי ישראל פאלטיטשאנער איז דעמאלטס געווען אין צפת וואו ער האט געוואוינט, אבער עס זענען געווען גאר שווערע צייטן, און מחמת דעם וואס ער איז ממש געקומען צו "הגיעו מים עד נפש" און ער האט נישט געהאט קיין געלט פאר זיין חיונה, איז ער צוריק ארויס קיין חוץ לארץ זאמלען געלט.

ער איז אנגעקומען צום הייליגן **רוזשינער** זי"ע, וועלן דער רוזשינער האט שוין געוואוינט אין סאדיגורא. וועלן ער איז אנגעקומען קיין סאדיגורא צום הייליגן רוזשינער, האט אים דער הייליגער רוזשינער געזאגט א דבר פלא: "**דו דארפסט עס גיין דרוקן, אבער איך בעט דיר, איך וויל נישט דו זאלסט עס דרוקן אין חוץ לארץ, איך וויל אז דו זאלסט דרוקן דעם ספר נאר אין ארץ הקדש**". א פלא'דיגע זאך!

שרייבט רבי ישראל פאלטיטשאנער, אז וועלן ער איז צוריקגעגאנגען קיין ארץ ישראל, האט מען זיך געמומען דרוקן דעם ספר. אין שנת תר"ז, כ"ח מנחם אב, האט ער געענדיגט מסדר זיין דעם ספר, און מען האט עס געדרוקט אין ירושלים עיר הקודש.

זכותו יגן עלינו וכל ישראל אמן.

די רייכע היסטאריע פונעם עיה"ק 'טבריא של מעלה', א בליק אויף די צדיקים וואס האבן באלאכטן דעם ישוב, און די קדושי עליון וואס זענען דארט נטמן געווארן

די מעשה פון דעם אר"י הקדוש און רבי חיים ויטאל מיט די בארה של מרים

חלק ב'

דער סוד פון 'בארה של מרים' איז טבריא, און דער אמת'ער וועג צו השגת התורה

סיכום פונעם פאריגן גליון:

מיר האבן געזעהן ווי דער **אר"י הקדוש** האט אראפגענומען דעם הייליגן **רבי חיים ויטאל** קיין טבריא און אים געגעבן צו טרינקען פון די בארה של מרים אינעם כנרת קעגן די אלטע עמודים פונעם ביהמ"ד, האבן זיך אים אויפגעעפנט די מעיינות החכמה און ער האט זוכה געווען צו משיג זיין אויסטערלישע השגות אין סודות התורה.

די דאזיגע מעשה נפלא האט זיך אנגעהויבן פון דעם ווי דער אר"י האט כסדר געזופן רבי חיים ויטאל אין חלום פון דמשק, זאגענדיג אז "**ער איז נאר אראפגעקומען אויף דער גלגול פאר די נשמה פון אים - רבי חיים**". נאך 3 חדשים איז רבי חיים אנגעקומען קיין צפת צום אר"י הקדוש, און דורך רבי חיים ויטאל'ס מסירות נפש מיט א זאק און אש ביז ער איז געווארן דעם אר"י הקדוש'ס תלמיד מובהק.

דאס לערנט אונז אויס א טיפע יסוד:

דער **חיד"א** און דער **אריז"ל אליין** זאגן אונז אז מען טאר נישט מיינען אז סגולות און וואסער אליין טוען די ארבעט. **דער גאנצער השגה קומט נאר אין איינקלאנג מיט אומבאשרייבליכע "יגיעת התורה"**. אפילו דער אר"י הקדוש אליין האט מעיד געווען אז יעדן שטיקל זוהר האט ער זיך געמוטשעט 'עד קצה האחרון' א וואך אדער צוויי, ביז אליהו הנביא האט אים באשטעטיגט דעם אמת'ן פשט.

דער אלשיך הקדוש: דורך די בארה של מרים האבן געוואקסן אלע מיני זאבן אין מדבר

אצינד, לאמיר זעהן די ווערטער פונעם הייליגן **אלשיך הקדוש** - וואס איז געווען א תלמיד פונעם

הייליגן אר"י הקדוש און דער רבי פונעם הייליגן רבי חיים ויטאל - וואס ער איז אויך מבאר די קשר צווישן די 'בארה של מרים' מיט 'השגות און סודות התורה'.

(עס איז באקאנט פון **'שם הגדולים'** להחיד"א, אז דער הייליגער רבי חיים ויטאל האט באקומען סמיכה פונעם הייליגן אלשיך הקדוש, וועלכער האט באקומען סמיכה פונעם הייליגן **'בית יוסף'**, וואס דער הייליגער בית יוסף האט באקומען סמיכה פון זיין הייליגן רבי'ן, דער **מהר"י בירב**).

דער הייליגער אלשיך אין פרשת חקת (קאפיטל כ, אות יג) פרעגט: **וואס איז דער ענין אז דער באר איז מיטגעגאנגען אביערעל וואו די אידישע קינדער זענען געגאנגען? וואס איז געווען די סיבה דערצו?**

דער **מדרש** דערציילט אז אין יעדן פלאץ וואו די בארה של מרים איז אנגעקומען און מען האט זיך אפגעשטעלט צו א מקום מנוחה, איז יעדער נשיא פון די צוועלף שבטים געגאנגען און געמאכט א קריץ ביז'ן ארט פון זיין שבט, און דאס וואסער האט אנגעהויבן פליסן ווי א נחל מים; אזוי זענען געווארן צוועלף נחלים.

דער מדרש דערציילט ווייטער, אז ווען כלל ישראל איז געווען אין מדבר, זענען זיי געווען אזוי ווי אויף צוועלף אינזלען, און ווען איין פרוי האט געוואלט רעדן מיט איר חבר'טע, איז זי געפארן פון איין שבט צום צווייטן מיט שיפלעך. זאגט דער מדרש, דאס איז דער פשט פונעם פסוק אין תהלים (קה, מא) "הָלְכוּ בַּצִּיּוֹת נָהָר", אז זיי זענען געגאנגען מיט שיפלעך אין די וואסער.

זאגט דער מדרש ווייטער, אז עס האבן דארט געוואסקן ביימער מיט פירות, און די **מפרשים** זענען מסביר, אז אזוי ווי עס שטייט אין מדרש אז מען האט ענגומען פון דארט די 'נסכים'. ווייל אין אמת'ן איריין דארף דאך פארשטיין, לכאורה, **ווי אזוי קען מען מקריב זיין פון מעשי נסים?** מען האט דאך געדארפט האבן 'מנחות' מיט 'נסכים'?

דער תירוץ איז, אז **דורך די בארה של מרים האבן געוואקסן ווייץ, פירות און אלע מיני זאכן.**

"משׁשׁתו מן הבאר נעשׂו בני עליה"

פרעגט דער אלשיך הקדוש: **וואס איז דער ביאור הענין?** וואס איז דער סוד וואס גייט דא פאר? פארוואס איז דער באר מיטגעגאנגען מיט די אידן אין מדבר? און **פארוואס איז געווען אן ענין אז עס זאל זיין צעטיילט צו די צוועלף שבטים?**

זאגט דער הייליגער אלשיך הקדוש א מורא'דיגן יסוד: די אידישע קינדער האבן געגעסן מן אין מדבר און געטרונקען פון בארה של מרים, דאס אלעס איז געווען כדי אידן זאלן זוכה זיין צו השגות אין די תורה הקדושה.

מען וועט מקדים זיין א **מדרש 'שוחר טוב'** אויף תהלים (שם), דארט זאגט דער מדרש: **"אמר דוד"**, דוד המלך ע"ה האט געזאגט, אז ביז די אידישע קינדער האבן געטרונקען פון די באר, פלעגן זיי פרעגן **"היש ה' בקרבנו?"**. דאס טייטש, זיי האבן נאך נישט געהאט די געוואלדיגע השגה און האבן געפרעגט "היש ה' בקרבנו", און דעמאלטס איז געקומען עמלק; דאס איז געווען נאך פאר מתן תורה. אבער **"משׁשׁתו מן הבאר"**, איינמאל זיי האבן געטרונקען פון די בארה של מרים, **"נעשׂו בני עליה, והיו יודעים בגבורתו של הקדוש ברוך הוא, ואמרו: 'כל אשר דבר ה' נעשׂה ונשׁמע"**. דאס מיינט, אז די בארה של מרים האט געהאט א כח אז דורך'ן טרינקען דערפון, איז מען זוכה געווען צו הויכע השגות.

פארוואס די "מן" און "באר" זענען אייביג געגאנגען מיט כלל ישראל; "תורה שבכתב" און "תורה שבעל פה"

דער אלשיך הקדוש איז מסביר אז עס איז דא 'תורה שבכתב' און 'תורה שבעל פה'. דורך דעם וואס די אידישע קינדער האבן געגעסן די 'מן', וואס איז א 'מאכל של מלאכי השרת' און 'לחם אבירים' (ווי עס שטייט אין תהלים עח, כה: "לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ"), האבן זיי זוכה געווען צו תורה שבכתב.

די גמרא זאגט: **"רבי יוחנן אמר, דבר שנבלע ברמ"ח איברים"**, דאס איז א זאך וואס ווערט נבלע אין די רמ"ח איברים. **"אמר רבי נחמן בר יצחק, תנו רבנן, לחם אבירים אכל איש"**, דאס איז **"לחם שנבלע ברמ"ח איברים"**.

שטייט דא אין די גמרא אז די מן איז געווען נבלע אין די איברים, עס איז געווען א רוחניות'דיגע מאכל, די סיבה פארוואס אידישע קינדער האבן געגעסן אזא הייליגע עסן איז מבואר אין חז"ל, וואס זאגן: **"לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן"**, די תורה איז נאר געגעבן געווארן פאר די וואס עסן די מן. קומט אויס, אז **דורך דעם וואס די אידישע קינדער האבן געגעסן די מן, האבן זיי זוכה געווען משיג צו זיין תורה שבכתב.**

אבער, זאגט דער הייליגער אלשיך הקדוש, תורה שבכתב אָן תורה שבעל פה קען נישט האבן קיין קיום. אויף דעם האבן זיי געהאט די בארה של מרים, וואס ווען זיי האבן געטרונקען דערפון, האבן זיי זוכה געווען צו תורה שבעל פה.

זאגט דער הייליגער אלשיך הקדוש: די מן איז געווען 'לחם', דאס איז די 'לחמה של תורה', ווי דער פסוק זאגט אין משלי (ט, ה) "לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי". און דורך די

וואסער פון די באר וואס זיי האבן געטרונקען, האבן זיי זוכה געווען צו תורה שבעל פה, ווי די **גמרא** זאגט אין מסכת תענית (ז,א) אז דער פסוק אין ישעיה (נה, א) שטעלט צו די תורה צו וואסער, ווייל עס שטייט "הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם".

קומט אויס, זאגט דער הייליגער אלשיך הקדוש, אז דער רבוש"ע האט געווואלט אז די אידישע קינדער, דער 'דור דעה', זאלן זוכה זיין צו די גרעסטע השגות אין תורה שבכתב און תורה שבעל פה, דעריבער האבן זיי געמוזט האבן סיי די מן און סיי די באר: די מן פאר תורה שבכתב און די באר פאר תורה שבעל פה. **דערפאר, איבעראל וואו אידישע קינדער זענען געגאנגען, איז די מן און די באר מיטגעגאנגען מיט זיי.**

יעדער "שבט" לויט זייער דרך און השגה

יעצט, פארוואס האט עס געדארפט זיין צעטיילט צו צוועלף שבטים? פארוואס האבן די נשיאים געדארפט מאכן יעדער זיין אייגענעם קריץ אז דאס וואסער זאל קומען צו זיין שבט?

ווייל עס איז באקאנט **אז יעדער שבט האט געהאט זיין אייגענע השגה אין די תורה הקדושה.** דעריבער האט יעדער נשיא געלערנט מיט זיין שבט לויט זיין ספעציפישן דרך און השגה אין לערנען.

דער סוד פון בארה של מרים און תורה שבעל פה

זאגט דער הייליגער אלשיך הקדוש ווייטער: דער **מדרש** אין 'ילקוט' (אות תשס"ג) זאגט אויפן פסוק (במדבר כ, ח) "וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע", אזוי: **"על ידי פרק אחד או הלכה אחת"**. דאס מיינט, אז ווען מען וואלט געלערנט איין פרק אדער איין הלכה, וואלט די בארה של מרים געגעבן וואסער בלויז דורך דעם לערנען אליין!, למעשה האט משה רבינו געשלאגן דעם שטיין. (וכדוע איז דער **אור החיים הקדוש** מאריך צו מסביר זיין וואס דער פשט דערפון איז).

זאגט דער הייליגער אלשיך הקדוש: היות די גאנצע סיבה פון בארה של מרים איז געווען מען זאל זוכה זיין צו הלכות פון די תורה הקדושה און תורה שבעל פה, האט דער רבוש"ע געזאגט פאר משה רבינו אז **ער זאל רעדן מיט אהרן איין פרק אדער איין הלכה, און דוקא אין 'תורה שבעל פה', ווייל אזוי ווי די בארה של מרים איז מרמז אויף תורה שבעל פה, וואלט דאס וואסער דורך דעם אנגעהויבן פליסן.**

דער אלשיך הקדוש איז דארט מאריך מורא'דיג, מיר וועלן נאר צוצייכענען עטליכע שורות פונעם אלשיך הקדוש וואס איז מורא'דיג נוגע צו די מעשה פונעם הייליגן אר"י הק'.

"כן השקה יתברך מים רוחניים מאיכות משתלשל מרוחניות תורה שבעל פה למעלה". דאס מיינט, אז די באר של מרים איז געקומען פון אויבן, פונקט ווי דער מן. אזוי ווי דער מן איז געווען א מאכל פון מלאכי השרת, איז די באר אויך געקומען פון אויבן, פון וואו עס קומט די תורה שבעל פה. און דער אלשיך הקדוש לייגט צו: **"ומה גם לחכמי האמת היודעים מהו באר".** דער אלשיך הקדוש לייגט צו אז די חכמי האמת ווייסן וואס דער באר איז.

דער אלשיך הקדוש אליין איז עס נישט מפרש, אבער יעצט וועלן מיר זען אז די באר של מרים איז נישט בלויז מיוחד פאר תורה שבעל פה, דער חלק הנגלה פון תורה שבעל פה, נאר **די באר של מרים איז אויך מיוחד פאר די 'סודות' פון תורה שבעל פה.**

נאך די צוויי הקדמות

עכ"פ, נאך די צוויי הקדמות: די ערשטע הקדמה (וואס מיר האבן געבערענגט אינעם פאריגן גליון) פונעם הייליגן חיד"א, אז מען זאל וויסן אז טרינקען פון באר של מרים אליין איז נישט גענוג, נאר מען דארף הארעווען אין די תורה הקדושה. און מיט די הקדמה פונעם אלשיך הקדוש אז דער מן איז געווען כדי משיג צו זיין תורה שבכתב, און די באר איז געווען משיג צו זיין תורה שבעל פה און סודות התורה - **יעצט פארשטיין מיר זייער קלאר די סיפור וואס איז געווען ביי רבי חיים ויטאל מיט'ן הייליגן אר"י הקדוש.**

די געוואלדיגע טיפקייט און "אין סופית" פון די תורה

מיר וועלן צוענדיגן דעם פרק מיט א שטיקל פון דער הייליגער רבי חיים ויטאל אין זיין הקדמה צו **'שער ההקדמות'**, בנוגע דאס לערנען סודות התורה.

ער זאגט אז די תורה איז די שמות פונעם אייבערשטן און זי ווערט גערופן **'תורה'** מלשון **'הוראה'**, ווייל זי לערנט אונז אויס ווי אזוי זיך צו מדבק זיין אינעם בורא יתברך, סיי דורך לערנען די תורה הקדושה און סיי דורך מצוות.

ער זאגט דארט ווייטער, **"כמו שהוא יתברך אין לו רשות סוף"**, פונקט ווי דער רבוש"ע איז 'אין סוף', **"כן אין לתורה קצבה"**, אזוי אויך האט זיין תורה נישט קיין עק און קיין גרעניץ, ווי דער פסוק (איוב יא, ט) זאגט "אֶרוֹכָה מֵאֶרֶץ מִדָּה וּרְחָבָה מִנְּי יָם". רבי חיים ויטאל ווייל אונז זאגן: מיינט נישט אז דאס

וואס איך שרייב דא אראפ וועט איר גלייך פארשטיין, עס איז דאך אן א שיעור טיף.

מיר ווייסן אז רבי חיים ויטאל איז געווען פון די גרעסטע גאונים און האט באקומען סמיכה פונעם הייליגן אלשיך, און פונדעסטוועגן האט ער נישט זוכה געווען צו פארשטיין די חכמה נאר נאך זיין געוואלדיגע יגיעה, און נאר ווייל ער האט געלערנט פונעם אר"י הקדוש און געטרונקען פון בארה של מרים.

ממילא, וועז א מענטש לערנט כתבי האר"י, דארף ער זיך גוט מתבונן זיין און צוגיין דערצו מיט פחד ורעדה, נאכן באקומען רשות פון זיינע רבי'ס. ווי דער הייליגער **'בן איש חי'** שרייבט אין זיין באקאנטע תשובה אין 'שו"ת תורה לשמה', אז מען דארף וויסן אז **נאכן גאנצן לערנען פארשטייט מען גארנישט, ווייל ווער עס זאגט אז ער פארשטייט, דער פארשטייט זיכער נישט**. דא זעען מיר ווי טיף די הייליגע חכמה איז, אז אפילו נאך אלע יגיעות האט מען געדארפט צוקומען צו בארה של מרים.

כידוע האט רבי חיים ויטאל אליין געזאגט אז ער איז בלויז **"מגלה טפח ומכסה אלפיים"**, ער אנטפלעקט איין טפח און פארדעקט צוויי טויזנט.

דער אייבערשטער זאל העלפן בזכות דעם וואס מיר דערציילן סיפורי צדיקים און מיר זענען משתוקק צו גיין אין זייערע ווענען, זאלן מיר זוכה זיין ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה.

פרישט אויף אייער טאג
מיט א חיזוק שיעור פון בלויז

דריקט נומבער "1" פון די מעין מעניו

קול פרדס התורה

718.506.9694